

Õpioskused säästavad aega ja närvi

Ühendusega Omanäoline Kool liitunud õpetajad hakkavad sügisest oma kooli kümnenda klassi õpilastele andma õpioskuste kursust. Kursuse eesmärgiks on tutvustada edukaid õppimisvõtteid, harjutada noori iseseisvalt ja tulemuslikult õppima ning oma koolitöö eest vastutama.

Õpioskuste kursuse kava töötavad välja õpetajad, kes on ise uusi õppimisvõtteid kogenud Avatud Eesti Fondi ja ühenduse Omanäoline Kool korraldatud seminaridel. Kursust on aidanud ette valmistada ka psühholoogid Vahur Murutar ja Karin Hanko.

Juunis teevad uue kursuse kõigepealt läbi pedagoogid, kes hakkavad õpioskusi õpetama. Rakvere Gümnaasiumi õpetaja Hegi Soosaare sõnul peaks 35-tunniline õpioskuste kursus uuel õppeaastal jõudma paarikümne kooli kümnenda klassi tunniplaani.

"Tegime programmi "kümnendikele" seepärast, et nad reeglina juba teavad, kuhu tahavad jõuda ja mida saavutada. Enamik neist soovib edasi õppida kõrgkoolis, kus iseseisva õppimise oskus on valutuks edasijõudmiseks hädavajalik," selgitab Hegi Soosaar. "Ka aitab selline kursus keskkooli esimest klassi, kuhu sageli on kokku tulnud õpilasi erinevatest koolidest, ühtseks kollektiiviks liita." Nimelt nõuab õpioskuste kursus palju rühmatööd, samuti rolli- ja situatsioonimängudes osalemist. Väikeste mõõndustega saab sama kursust õpetada ka põhikooli viimases klassis.

Kuidas müüa teadmisi?

Õpioskuste kursus algab enesehäälestamise ja enda motiveerimisega. Õpitakse, kuidas seada ja teadvustada oma eesmärgid, kuidas teha valikuid ja otsustusi. Räägitakse sellestki, kuidas oma aega planeerida ja seda mõttekalt kasutada.

"Kursuse raames tutvustatakse erinevaid õppimisstiile, mille seast igaüks peaks endale sobivaima leidma," kinnitab Hegi Soosaar. Tema hinnangul hoiab õigesti valitud õppimisstrateegia oluliselt aega kokku.

Õpilastele peaks kursuse käigus selgeks saama, kuidas koostada mõistekaarti, kuidas materjali konspekteeri-

Õpetaja jutu konspekteerimine peaks asenduma aruteluga.

MARKO MUMM

da ja märkmeid teha, tekstis olulist ebaolulisest eristada, elementide ja mõistetega mängida, küsimusi sõnastada jne. Harjutatakse tähelepanu koondamist ja jaotamist, abivahendite kasutamist, teksti läbitöötamist.

Suurt tähelepanu pööratakse iseseisva töö oskustele, samuti kirjalike tööde koostamisele. Õpetatakse, kuidas kirjutada uurimistööd või referaati, kuidas kasutada erinevaid teabeallikaid ja neile viidata.

Õpioskuste kursusel tuleb juttu sellestki, kuidas kujundada head õppimiskeskonda ja tõrjuda segajaid, kuidas aktiivselt kuulata ja meelde jätta. Suurt rõhku pannakse esinemiskunstile – oskusele oma mõtteid selgelt ja julgelt väljendada, väidelda ja arutleda. Oluliseks peetakse omandada konfliktide lahendamise tehnikat. "Võimalusel

võiks suhtlemistreeningud videosse võtta," soovib Hegi Soosaar.

Õpilastele õpetatakse ka, kuidas enast ja oma ideid "müüa", teisi veenda ja mõjutada, läbirääkimisi pidada ja kompromisslahenduseni jõuda. Samuti leiavad käsitlemist läbikukkumise-ga seotud hirmud ja stress.

Arutelu tuupimise asemel

"Faktide teadmistest üksi jääb väheks, et tänapäeva kiiresti muutuvus elus edukalt toime tulla," tõdeb õpetaja Hegi Soosaar. "Vaja on osata saadud informatsiooni ja teadmisi analüüsida ning kasutada, samuti oma oskusi ja võimeid hinnata ning neid veenvalt teistelegi näidata."

Hegi Soosaar ütleb, et enamik noori tahab küll väga õppida, kuid nad ei

võta õppetööd kui terviklikku protsessi. "Selles on omajagu süüdi ka meie traditsiooniline kool, kus õppeained on justkui lahterdatud üksteisest eraldatud kastidesse. Nii mõneski ainetunnis nõutaksegi vaid faktiteadmisi," arutleb Hegi Soosaar. Õpetajale tundub, et see on põhjuseks, miks sageli õpitakse vaid üheks tunnikontrolleks või kontrolltööks. Levinuimaks õppimisvõtteks on ikka veel pähe tuupimine.

"Kui õpetaja valmistab ette kontrolltöö, mis nõuab faktide asemel oskust teha järeldusi ja uusi teadmisi rakendada, tekitab see esialgu õpilaste vastasseisu," nendib Hegi Soosaar. "Klassist kostub kohe protestihääli – seda ei ole me ju õppinud või raamatus polnud tolle kohta midagi kirjutatud." Hegi Soosaar lisab, et õnneks on uued õpikud juba nii koostatud, et nõuavad loo-

vust ja õhutavad iseseisvalt mõtlema ja arutlema. Kui uuele õppekavale ja õpikutele tulevad toeks ka head õpioskused, nihkuvad keskkooli nõudmised kõrgkooli omadele lähemale, usub Rakvere Gümnaasiumi pedagoog.

Kõik need muudatused nõuavad aga uut moodi lähenemist nii õpetajalt kui ka õpilaselt. "Õpetaja peab loobuma valmistõdede esitamisest ja õpilane nende mehhaanilisest üles kirjutamisest," täheldab Hegi Soosaar. Murene peab ka nn hindekeskne lähenemine. Hegi Soosaare sõnul peaks hinne tähendama rohkemat kui numbrit kümne uue ingliskeelse sõna teadmise eest. Ideaalne oleks, kui hinne kajastaks hinnanangut mõtlemisvõimele, kaasatöötamisele, loovusele, süstemaatilisusele ja võimete rakendamisele.

PILLE LIIMAL